

Oponentský posudek disertační práce MUDr. Andrey Howardové „Integrovaná denní péče v psychiatrii jako alternativa klasické hospitalizace“

Komentář k jednotlivým částem práce:

Všeobecný úvod

V úvodu autorka vyzdvihuje společenskou závažnost duševních poruch a uvádí stručnou historii denní psychiatrické péče ve světě i u nás. Obsah textu velmi dobře postihuje tato témata. Některá zajímavá tvrzení (např. nepřístupnost komunitní péče pro psychiatrické pacienty ve Velké Británii nebo existence zhruba třetiny pacientů, pro které je klasická hospitalizace či ústavní péče v současné době jedinou možnou volbou) bych však doporučil doplnit odkazem na literaturu.

Teoretická část

Teoretická část se nejprve zabývá formami denní psychiatrické péče s použitím rozdělení funkcí denních stacionářů podle Sheneho a shrnutím nejdůležitějších zjištění v oblasti efektivity. Konstatování jsou vesměs dobře podepřeny literárními zdroji. U varianty „ad 3)“ bych však doporučil tyto zdroje ještě o něco rozšířit. Denní stacionáře poskytující psychoterapeutický program vykazují značnou rozličnost jak v zaměření na jednotlivé diagnostické okruhy, tak na postupy a přístupy v nich uplatňované, a lze jen stěží zde učinit jednoznačný závěr týkající efektivity. Pro další informace na toto téma možno poukázat na článek oponenta uveřejněný v Čes. a slov. Psychiat., 2003, sv. 99, Suppl.2, s.10-16.

Dále se teoretická část věnuje průzkumu denních stacionářů a jejich vzájemnému srovnání v 5 evropských zemích dle studie EDEN a studiím věnovaným akutní psychiatrické denní péči. Tato část obsahuje unikátní přehled randomizovaných kontrolních studií v oblasti akutní psychiatrické denní péče včetně použitých metod, vzorků pacientů a měřených parametrů s následným shrnutím výsledku těchto prací a metaanalýz.

Na závěr teoretické části jsou uvedeny výsledky studií denní psychiatrické péče v ČR, zejména mapování stacionářů z roku 2003. Výsledky srovnává autorka s údaji dle ÚZIS pro rok 2000. Zde jen malou poznámku na okraj: ÚZIS až do roku 2006 neměl adekvátní metodiku pro zjišťování údajů z denních stacionářů, údaje z roku 2000 mohou být dosti neúplné. To však patrně neubírá na závěru a nízkém využívání denních stacionářů v ČR.

Praktická část

Praktická část je uvedena výčtem cílů výzkumné práce, které jsou srozumitelné a zřetelné. Metodika výstižně popisuje vstupní a vylučovací kritéria vzorku pacientů včetně kvantifikace pacientů splňujících vylučovací kritéria. Randomizační proces je rovněž srozumitelně popsán a doplněn přehledným diagramem ve výsledcích. Názorně je uveden také design studie, její časový plán a popis hodnotících nástrojů. V metodice nechybí ani popis použitých statistických metod a odhad minimálního vzorku pro dosažení statistické významnosti. Metodika se také zabývá postupem výpočtu vhodnosti terapie v DS, který je srozumitelný, elegantně řeší tuto nelehkou problematiku zavedením optimistického a pesimistického odhadu. U optimistického odhadu bych však detailněji rozebral skupiny pacientů, které se vylučují ze „zvažovaných k terapii v DS“: zda a popř. proč nejsou vyloučeni např. překládání z jiných zařízení, pacienti pod 20 let věku, odmítnuvší studii či i pacienti se závislostí, u nichž existuje nějaký potenciál léčby v DS.

I když pro design této práce není popis terapeutického programu zásadní, program a zdravotnický tým je společný pro experimentální i kontrolní vzorek, přesto bych jej uvedl. Například v případě odlišného výsledku mezi DS a KH skupinou v subjektivní kvalitě života v případě, že by program byl zaměřen rovněž na interpersonální vztahy, příznivější výsledek v DS skupině by mohl být přičítán k faktu nepřerušeno kontaktu pacientů s domácím prostředím.

Ve výsledcích se čtenář této práce seznamuje se sociodemografickými charakteristiky obyvatel spádové oblasti denního stacionáře a hospitalizace a s podrobným popisem sociodemografických a klinických charakteristik šetřeného vzorku ve skupině DS i KH, statisticky jsou vyhodnoceny rozdíly mezi oběma skupinami a charakteristiky vzorku jsou srovnávány s běžným spektrem psychiatrických pacientů. Vlastní výsledky jsou uvedeny ve slovní i tabelární formě včetně statistické významnosti, zvláště jsou ještě zpracovány výsledky u skóre BPRS podle jednotlivých diagnostických kategorií včetně grafického znázornění. Spočteny jsou hodnoty vhodnosti podle zadání v metodice. Zajímavé by možná ještě bylo uvést, zda se všichni pacienti udrželi ve studii včetně 12 měsíčního follow up, popřípadě kolik procent v obou skupinách se udrželo.

Závěr:

Předkládaná disertační práce představuje kvalitní a přínosné dílo. Problematika užitečnosti a účinnosti denních programů v psychiatrii je velmi aktuální vzhledem k probíhající odborné diskusi o další podobě a koncepci psychiatrických služeb. Podstatné je, že výsledky této práce přinášejí informace o efektivitě akutní denní psychiatrické péče v našich podmínkách.

V praktické části disertační práce logicky navazují vytčené cíle na zvolenou metodiku, která těmto cílům odpovídá, a pečlivě zpracované výsledky. Oceňuji i kvalitu formálního zpracování této disertace, výsledky jsou uvedeny v přehledné formě tabulek či grafů.

Disertační práce prokazuje předpoklady autora k samostatné tvořivé vědecké práci a k udělení titulu „Ph.D.“ za jménem.

V Praze dne 27.srpna 2007

MUDr. Ondřej Pěč